

Ook rijksambtenaren hebben gevoel

De Volkskrant, Carien Overdijk 15 mei '10, 00:00, bijgewerkt 17 mei 2010 16:22

‘Genadeloos openhartig’ zou Marcel Metze’s relaas over Rijkswaterstaat worden. Een blik achter de schermen.

Zes jaar was Bert Keijts de baas van Rijkswaterstaat. Hij moest de zaak moderniseren, want Neerlands’ wegen- en dijkenbouwer was verworden tot een introverte organisatie, met autoritaire directeuren die zich in VOC-taal de Heren Zeventien noemden. Deze herenclub werkte niet samen, verkwistte eenderde van het miljardenbudget en liet het personeel duimen draaien. Keijts stelde een driehoofdige directie in, met naast hem een financiële man en een directeur organisatie.

In 2006 huurde de nieuwe directeur-generaal de gelauwerde onderzoeksjournalist Marcel Metze (chroniqueur van onder andere Philips en het CDA) in om de reorganisatie te boekstaven. ‘Genadeloos openhartig’ mocht het worden, en Metze kreeg vrij toegang tot alle hoofdrolspelers en vergadernotulen.

Wat zal Keijts achteraf spijt hebben gehad. Eind 2008 las hij in het manuscript dat hij zich ‘nogal tweeslachtig’ had gedragen. Dat hij zich herhaaldelijk wankelmoedig toonde, aanvankelijk de Heren Zeventien ‘hun hoge hoed’ niet af durfde te nemen, zijn bestuursmodel liet ‘terugglijden naar het consensusgerichte () model van voorheen’. Keijts trachtte publicatie te verhinderen, Metze spande een kort geding aan. De rechter verbood hem vorig jaar om het boek uit te brengen, maar onder druk vanuit de Tweede Kamer is Rijkswaterstaat ten slotte gezwicht.

Veranderend Getij bevat geen schokkende onthullingen. Het doet wel levendig en leerzaam verslag van de moeizame, half geslaagde reorganisatie van een log staatsbedrijf. Ook komt goed uit de verf hoe de doorgeschoten uitbestedingscultuur de deskundigheid van Rijkswaterstaat heeft uitgehold.

Metze trekt echter te rigide een parallel met marktbedrijf Philips, de rol van de politiek en de ambtelijke zorgvuldigheidsplicht miskennend. Ook is de dramatiek soms wat geforceerd. De onttroning van de Heren Zeventien heet bij Metze een coup, maar het is het soort achterstallig onderhoud dat alle grote organisaties weleens ondergaan.

Echt dramatisch is de beschrijving van het effect van de plotselinge dood van de financiële directeur, uitgerekend de man die de Herencultuur radicaal wist te doorbreken. Metze schetst een mooi beeld van de gevoelens die deze dood bij vriend en vijand losmaakte. ‘Hij had een dik pantser om zijn hart gebouwd’, aldus een gedegradeerde Heer die zijn rancune had weten te overwinnen. ‘Mij liet hij wel binnen, op een gegeven moment.’ Met vochtige ogen zegt hij over zijn relatie tot de overledene: ‘Het is niet kapot gegaan.’